

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นบทสรุปและอภิปรายผลเกี่ยวกับการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกสอนของผู้บริหารโรงเรียนในภาคเหนือ ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้ คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมุติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลของการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการฝึกสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการฝึกสอน

สมมุติฐานของการวิจัย

ความคิดเห็นที่มีต่อสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการฝึกสอนไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนระดับประถมศึกษา จำนวน 185 คน ซึ่งวิทยาลัศครุภาคเหนือทั้ง 8 แห่งคือวิทยาลัศครุกำแพงเพชร วิทยาลัศครุเชียงราย วิทยาลัศครุเชียงใหม่ วิทยาลัศครุนครสวรรค์ วิทยาลัศครุพินูลสงคราม วิทยาลัศครุเพชรบูรณ์ วิทยาลัศครูลำปาง และวิทยาลัศครุอุตรดิตถ์ ส่งนักศีกษาออกไปทำการฝึกสอนในปีการศึกษา 2523 จำนวนได้ดังนี้คือ วิทยาลัศครุกำแพงเพชร จำนวน 15 คน วิทยาลัศครุเชียงราย จำนวน 15 คน วิทยาลัศครุเชียงใหม่ จำนวน 21 คน วิทยาลัศครุนครสวรรค์ จำนวน 35 คน

วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม จำนวน 41 คน วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ จำนวน 16 คน
วิทยาลัยครูลำปาง จำนวน 20 คน วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ จำนวน 22 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก (Check-list) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open - ended) ซึ่งสร้างขึ้นโดยศึกษาจากหนังสือ เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทางการฝึกสอน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้ให้คำแนะนำ เมื่อสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้ว ได้ทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นในส่วนที่เกี่ยวกับความคาดหวัง .96 และในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริง .93 แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงเพื่อนำไปใช้กับประชากรที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

3. การเก็บและรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จำนวนหนึ่ง และขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์ที่เทศก์แต่ละวิทยาลัยครูช่วยแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ในบางส่วนจากจำนวนแบบสอบถามที่แจกไปทั้งสิ้นจำนวน 185 ฉบับ ได้รับคืนมาจำนวน 171 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.43

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก (Check-list) นำมาแจกนับ (Tally) แล้วนำไปหาค่าร้อยละ (Percent) และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

4.2 ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกสอนของผู้บริหารโรงเรียนในภาคเหนือ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

4.3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับการฝึกสอนของผู้บริหารโรงเรียนในภาคเหนือใช้ t-test

4.4 ส่วนที่เป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการฝึกสอน ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open - ended) ใช้วิธีจัดลำดับความคิดเห็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นตรงกันมากที่สุด จนถึงให้ความเห็นน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ผลของถาวรวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีถึงร้อยละ 76.02 และเกือบครึ่งหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอน คือ ร้อยละ 43.28 มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 41 - 50 ปี มีผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนจำนวนน้อยที่สุดที่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 21 - 30 ปี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 4.09 ผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนเกินกว่าครึ่งหนึ่งคือ ร้อยละ 64.33 มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรีและร้อยละ 33.33 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ผู้บริหารโรงเรียนจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 2.34 เท่านั้นที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี ผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนมีอายุราชการในช่วงระหว่าง 15 - 19 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ เป็นร้อยละ 32.16 รองลงมาได้แก่ อายุราชการเกิน 25 ปี ขึ้นไป คือร้อยละ 27.49 มีเพียงร้อยละ 2.92 ที่มีอายุราชการน้อยกว่า 5 ปี สำหรับระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในช่วงเวลา 5 - 9 ปี มากที่สุด คือร้อยละ 36.84 อันดับรองลงมาได้แก่ ช่วงเวลาน้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.32 และช่วงเวลาที่น้อยที่สุดคือ เกินกว่า 25 ปีขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 2.34

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกสอนของผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนระดับประถมศึกษาในภาคเหนือ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

2.1 ค่านการดำเนินงานโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครู

2.1.1 ความคาดหวัง ผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอน คาดหวังให้วิทยาลัยครูดำเนินงานโครงการฝึกสอนอยู่ในระดับเดียว คือ ระดับมาก ทั้ง 13 ข้อเรียงตามลำดับ คือ มีการให้นักศึกษาฝึกสอนได้สังเกตการสอนของครู - อาจารย์ที่เลี้ยงก่อนลงมือทำการสอนจริง มีการจัดให้นักศึกษาฝึกสอนมีระยะเวลาในการฝึกสอนเพียงพอที่จะรู้งานในหน้าที่ครู มีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งนักศึกษาฝึกสอน มีการประชุมนิเทศและติดตามผลการปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกสอน มีการจัดทำและบริการแบบฟอร์มต่าง ๆ

ที่ใช้สำหรับการฝึกสอน เช่น แบบฟอร์มการสังเกตการสอน ให้แก่ครูใหญ่ และครู-อาจารย์ที่เลี้ยง มีการประชุมสัมมนาระหว่างโรงเรียนฝึกสอนกับวิทยาลัยครูเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน มีการประชุมสัมมนาระหว่างโรงเรียนฝึกสอนกับวิทยาลัยครู เพื่อทำความเข้าใจเรื่องนโยบาย จุดมุ่งหมายหลักการและวิธีดำเนินงานโครงการฝึกสอน มีการจัดทำและบริการคู่มือการฝึกสอนให้แก่ครูใหญ่ และครู-อาจารย์ที่เลี้ยง มีการประชุมสัมมนาระหว่างโรงเรียนฝึกสอนกับวิทยาลัยครูเพื่อกำหนดหลักการและวิธีการประเมินผลการฝึกสอน มีการให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนร่วมในการประเมินผลการฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนให้แก่ครูใหญ่ และครู-อาจารย์ที่เลี้ยง มีการเชิญครูใหญ่ และครู-อาจารย์ที่เลี้ยงจากโรงเรียนฝึกสอนมาร่วมให้การปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกสอน และมีการจัดสัมมนาระหว่างอาจารย์นิเทศก์ ครูใหญ่ ครู-อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน เกี่ยวกับการฝึกสอน

2.1.2 สภาพที่เป็นจริง ผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนเห็นว่าวิทยาลัยครูได้ดำเนินงานโครงการฝึกสอนอยู่ใน 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง ข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าวิทยาลัยครูได้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มี 2 ข้อ คือ มีการให้นักศึกษาฝึกสอนได้สังเกตการสอนของครู-อาจารย์ที่เลี้ยงก่อนลงมือทำการสอนจริง และมีการจัดทำและบริการแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับออกฝึกสอน เช่น แบบฟอร์มสังเกตการสอนให้แก่ครูใหญ่ และครู-อาจารย์ที่เลี้ยง สำหรับข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า วิทยาลัยครูได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มีอยู่ 11 ข้อ ได้แก่ มีนโยบายที่ชัดเจนในการส่งนักศึกษาออกฝึกสอน มีการปฐมนิเทศและติดตามผลการปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกสอน มีการให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนร่วมในการประเมินผลการฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีการจัดให้นักศึกษาฝึกสอนมีระยะเวลาในการฝึกสอนเพียงพอที่จะปฏิบัติงานหน้าที่ครู มีการจัดทำและบริการคู่มือการฝึกสอนให้แก่ครูใหญ่และครู-อาจารย์ที่เลี้ยง มีการประชุมสัมมนาระหว่างโรงเรียนฝึกสอนกับวิทยาลัยครูเพื่อกำหนดหลักการ และวิธีการประเมินผลการฝึกสอน มีการประชุมสัมมนาระหว่างโรงเรียนฝึกสอนกับวิทยาลัยครูเพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน มีการประชุมสัมมนาระหว่างโรงเรียนฝึกสอนกับวิทยาลัยครูเพื่อทำความเข้าใจเรื่องนโยบาย จุดมุ่งหมาย หลักการ

และวิธีดำเนินงานโครงการฝึกสอน มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอน ให้แก่ ครูใหญ่ และครู-อาจารย์ที่เลี้ยง มีการจัดสัมมนาระหว่างอาจารย์นิเทศ ครูใหญ่ ครู-อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการฝึกสอน และมีการเชิญครูใหญ่ และครู-อาจารย์ที่เลี้ยงจากโรงเรียนฝึกสอนมาร่วมให้การปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกสอน

2.1.3 เปรียบเทียบความคาดหวังและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับการฝึกสอนในคํานการดำเนินงานโครงการฝึกสอน

จะเห็นว่าความคาดหวังและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับการฝึกสอน ของผู้บริหารโรงเรียนในคํานการดำเนินงานโครงการฝึกสอน ของวิทยาลัยครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = \pm 2.58$) ทุกข้อ โดยผู้บริหารโรงเรียนคาดหวังให้วิทยาลัยครูดำเนินงานโครงการฝึกสอนอยู่ในระดับสูงกว่าสภาพที่วิทยาลัยครูได้ปฏิบัติอยู่จริง ข้อที่แตกต่างกันมากที่สุด คือ ข้อที่เกี่ยวกับการจัดการสัมมนาระหว่างอาจารย์นิเทศ ครูใหญ่ อาจารย์นิเทศฝ่ายโรงเรียน และนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการฝึกสอน รองลงมาคือ มีการประชุมสัมมนาระหว่างโรงเรียนฝึกสอนกับวิทยาลัยครู เพื่อกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน ส่วนข้อที่แตกต่างกันน้อยที่สุด คือ ข้อที่เกี่ยวกับการให้นักศึกษาฝึกสอนได้สังเกตการสอนของครู-อาจารย์ที่เลี้ยงก่อนลงมือทำการสอนจริง

2.2 คํานการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศ

2.2.1 ความคาดหวัง ผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนคาดหวังให้อาจารย์นิเทศปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับเกือบ คือระดับมาก ทั้ง 22 ข้อ เรียงตามลำดับ คือ ตรวจบันทึกการสอน (แผนการสอน) และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนให้เข้าใจหลักสูตรประถมศึกษา ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการทำและการใช้อุปกรณ์ (สื่อ) การสอน ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีสอนและกรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนให้เข้าใจความมุ่งหมายของการฝึกสอน สนใจการนิเทศการฝึกสอน และทำการนิเทศการฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอ ประเมินผลการฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอและยุติธรรม ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน คัดกรองวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักศึกษาฝึกสอนและครูในโรงเรียน ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษา

ฝึกสอนเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน ให้คำปรึกษาหารือทางวิชาการแก่ครูใหญ่ และครู - อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน ประเมินผลการฝึกสอนร่วมกับครูใหญ่ และครู-อาจารย์ที่เลี้ยง ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการจัดและตกแต่ง ชั้นเรียน ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการใช้ความรู้ทางจิตวิทยาในการ สอนและการปกครองชั้นเรียน ร่วมทำกรณีศึกษาการฝึกสอนพร้อมกับครู-อาจารย์ที่เลี้ยง จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสมการณ์ระหว่างอาจารย์วิทยาลัยครู ครูใหญ่ ครู- อาจารย์ที่เลี้ยง และบุคลากรอื่น ๆ เผยแพร่หลักการและนโยบายของการฝึกหัดครู ให้โรงเรียนฝึกสอนและชุมชนทราบ ประชุมปรึกษาหารือกับครูใหญ่และครู-อาจารย์ที่เลี้ยง เกี่ยวกับการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน ประชาสัมพันธ์แจ้งความเคลื่อนไหวของการ ฝึกสอนและการนิเทศการฝึกสอนให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ช่วยเหลือ แนะนำครูใหญ่ ครู- อาจารย์ที่เลี้ยง ใ้พัฒนาความสามารถในการนิเทศการฝึกสอน จัดให้นักศึกษาฝึกสอน ใ้สังเกตการสอนซึ่งกันและกัน และจัดให้นักศึกษาฝึกสอนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ทางวิชาการระหว่างหน่วยฝึกสอน

2.2.2 สภาพที่เป็นจริง ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า อาจารย์ นิเทศใ้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อยู่ใน 3 ระดับ คือ ระดับมาก ระดับปานกลาง และ ระดับน้อย ข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า อาจารย์นิเทศใ้ปฏิบัติในระดับมากมี 2 ข้อ คือ ตรวจบันทึกการสอน (แผนการสอน) และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข และช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการทำและการใช้อุปกรณ์ (สื่อ) การสอน ส่วนข้อที่ผู้ บริหารโรงเรียนเห็นว่า อาจารย์นิเทศใ้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง มี 16 ข้อ เรียง ตามลำดับ ใ้แก่ ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนใ้เข้าใจความมุ่งหมายของการ ฝึกสอน ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนใ้เข้าใจหลักสูตรประถมศึกษา สนใจการนิเทศ การฝึกสอนและทำกรณีศึกษาการฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอ ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอน ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน ประเมินผลการฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอและยุติธรรม ติค่อวิทยากรมาใ้ความรู้แก่นักศึกษาฝึกสอนและครูในโรงเรียน ช่วยเหลือ แนะนำ นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประเมินผลการ ฝึกสอนร่วมกับครูใหญ่และครู-อาจารย์ที่เลี้ยง ให้คำปรึกษาหารือทางวิชาการแก่ครูใหญ่ ครู-อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับ

การพัฒนาโรงเรียนและชุมชน ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการจัดและ
 ตกแต่งชั้นเรียน ร่วมทำการนิเทศการฝึกสอนพร้อมกับครู-อาจารย์ที่เลี้ยง ประชา-
 สัมพันธ์แจ้งความเคลื่อนไหวทางการฝึกสอนและการนิเทศการฝึกสอนให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง
 ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการใช้ความรู้ทางจิตวิทยา ในการสอนและ
 การปกครองชั้นเรียน เผยแพร่หลักการและนโยบายของการฝึกหัดครูให้โรงเรียนฝึกสอน
 และชุมชนทราบ และประชุมปรึกษาหารือกับครูใหญ่ ครู-อาจารย์ที่เลี้ยง เกี่ยวกับการ
 ฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน สำหรับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ที่
 ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ได้ปฏิบัติอยู่ในระคน้อยมี 4 ข้อ เรียงตาม
 ลำดับ คือ จัดให้นักศึกษาฝึกสอนเมื่อโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการระหว่างหน่วย
 ฝึกสอน ช่วยเหลือ แนะนำครูใหญ่ ครู-อาจารย์ที่เลี้ยง ใ้พัฒนาความสามารถในการ
 นิเทศการฝึกสอน จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสมการณ์ระหว่างอาจารย์วิทยาดัชครู
 ครูใหญ่ ครู-อาจารย์ที่เลี้ยง และบุคลากรอื่น ๆ และจัดให้นักศึกษาฝึกสอนได้สังเกตการสอน
 ซึ่งกันและกัน

2.2.3 เปรียบเทียบความคาดหวังและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับการ
 การฝึกสอนในด้านการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์

จะเห็นได้ว่าความคาดหวังและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับการฝึกสอน
 ของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์ แตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = \pm 2.58$) ทุกข้อ โดยผู้บริหารโรงเรียน
 คาดหวังให้อาจารย์นิเทศก์ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในระดับสูงกว่าที่อาจารย์นิเทศก์ได้
 ปฏิบัติอยู่จริง ข้อที่แตกต่างกันมากที่สุดคือ ข้อที่เกี่ยวกับ อาจารย์นิเทศก์ติดต่อวิทยากร
 มาให้ความรู้แก่นักศึกษาฝึกสอนและครูในโรงเรียน รองลงมาได้แก่ อาจารย์นิเทศก์
 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสมการณ์ระหว่างอาจารย์วิทยาดัชครู ครูใหญ่ ครู-
 อาจารย์ที่เลี้ยง และบุคลากรอื่น ๆ ส่วนข้อที่แตกต่างกันน้อยที่สุด คือข้อที่เกี่ยวกับ
 อาจารย์นิเทศก์สนใจการฝึกสอนและทำการนิเทศการฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ก้านการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครู-อาจารย์ที่เลี้ยง

2.3.1 ความคาดหวัง ผู้บริหารโรงเรียนคาดหวังให้ครู-อาจารย์ที่เลี้ยงปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับเดียว คือ ระดับมาก ทั้ง 18 ข้อ เรียงตามลำดับ คือ ตรวจบันทึกการสอน (แผนการสอน) และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข แนะนำ นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน เช่น การลา การออกนอกบริเวณโรงเรียน ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการจัด และตกแต่งชั้นเรียน ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนให้เข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนในการแก้ปัญหาของการฝึกสอน ประเมินผลการฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอและยุติธรรม สนใจการนิเทศการฝึกสอนและทำการนิเทศ การฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอ สาคิการสอนเป็นตัวอย่างแก่นักศึกษาฝึกสอน ก่อนให้นักศึกษาฝึกสอนลงมือทำการสอนจริง ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัย และสุขภาพ และการแต่งกาย ประชุมปรึกษาหารือกับครูใหญ่ และอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการใช้ ความรู้ทางจิตวิทยาในการสอนและการปกครองชั้นเรียน ประเมินผลการฝึกสอนร่วมกับ ครูใหญ่และอาจารย์นิเทศก์ ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียน และชุมชน ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนให้เข้าใจหลักสูตรประถมศึกษา และ ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการทำและการใช้อุปกรณ์ (สื่อ) การสอนตามลำดับ

2.3.2 สภาพที่เป็นจริง ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า ครู-อาจารย์ที่เลี้ยง ได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อยู่ใน 2 ระดับ คือ ระดับมาก และระดับปานกลาง โดยเห็นว่า ครู-อาจารย์ที่เลี้ยงได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ เรียงตามลำดับ คือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน เช่น การลา การออกนอกบริเวณโรงเรียน ตรวจบันทึกการสอน (แผนการสอน) และให้คำแนะนำเพื่อปรับปรุงแก้ไข และช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานธุรการในหน้าที่ครู เช่น การทำบัญชีเรียกชื่อ การทำสมุดประจำตัวนักเรียน ส่วนการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครู-อาจารย์ที่เลี้ยง ที่ผู้บริหาร

โรงเรียนเห็นว่า ครู-อาจารย์ที่เลี้ยงได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางมี 15 ข้อ เรียงตามลำดับได้แก่ ประเมินผลการฝึกสอนร่วมกับครูใหญ่และอาจารย์นิเทศก์ ช่วยเหลือ แนะนำ นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับวิธีสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ช่วยเหลือ แนะนำ นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการจัดและตกแต่งชั้นเรียน ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษฝึกสอนเกี่ยวกับเรื่องความประพฤติ บุคลิกภาพและการแต่งกาย ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษา ฝึกสอนในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน สาธิตการสอนเป็นตัวอย่างแก่นักศึกษาฝึกสอน ก่อนให้นักศึกษาฝึกสอนลงมือทำการสอนจริง สนใจการนิเทศการฝึกสอนและทำการนิเทศ การฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอ ประชุมปรึกษาหารือกับครูใหญ่ และอาจารย์นิเทศก์เกี่ยวกับ การฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน ประเมินผลการฝึกสอนร่วมกับครูใหญ่และอาจารย์นิเทศก์ ร่วมทำการนิเทศการฝึกสอนพร้อมกับอาจารย์นิเทศก์ ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษฝึกสอน ให้เข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษฝึกสอนเกี่ยวกับการ พัฒนาโรงเรียนและชุมชน ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษฝึกสอนเกี่ยวกับการใช้ความรู้ทาง จิตวิทยาในการสอนและการปกครองชั้นเรียน ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษฝึกสอนให้เข้าใจ หลักสูตรประณตศึกษา และช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษฝึกสอนเกี่ยวกับการทำและการ ใช้อุปกรณ์ (สื่อ) การสอน

2.3.3 เปรียบเทียบความคาดหวังและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับการ ฝึกสอนในด้านการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครู-อาจารย์ที่เลี้ยง

จะเห็นได้ว่า ความคาดหวังและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับการ ฝึกสอนในด้านการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของครู-อาจารย์ที่เลี้ยง แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = \pm 2.58$) ทุกข้อ โดยผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอน คาดหวังให้ครู-อาจารย์ที่เลี้ยงปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับสูงกว่าสภาพที่ ครู- อาจารย์ที่เลี้ยงได้ปฏิบัติอยู่จริง ข้อที่แตกต่างกันมากที่สุดคือ ข้อที่เกี่ยวกับ ร่วมทำการ นิเทศการฝึกสอนพร้อมกับอาจารย์นิเทศก์ รองลงมาคือ ช่วยเหลือ แนะนำนักศึกษฝึกสอน ให้เข้าใจหลักสูตรประณตศึกษา ส่วนข้อที่มีความแตกต่างกันน้อยที่สุด คือ ข้อที่เกี่ยวกับ ประเมินผลการฝึกสอนอย่างสม่ำเสมอและยุติธรรม

2.4 ก้านการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาฝึกสอน

2.4.1 ความคาดหวัง ผู้บริหารโรงเรียนคาดหวังให้นักศึกษาฝึกสอนปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่อยู่ใน 2 ระดับ คือ ระดับมากและระดับปานกลาง โดยคาดหวังให้นักศึกษาฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ เรียงตามลำดับ คือ ร่วมมือในกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน และแต่งกายเหมาะสมที่จะเป็นครู ส่วนการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาฝึกสอนที่ผู้บริหารโรงเรียนคาดหวังให้ปฏิบัติในระดับปานกลางมี 20 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน รับผิดชอบหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย ตั้งใจปฏิบัติงานธุรการในหน้าที่ครู เช่น การทำสมุดบัญชีเรียกชื่อการทำสมุดประจำตัวนักเรียน เตรียมการสอนล่วงหน้า รับคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์ ครูใหญ่ และครู-อาจารย์ที่เลี้ยงช่วยความเต็มใจ ประเมินผลการสอนของตนเองเพื่อศึกษาข้อบกพร่องและหาแนวทางแก้ไข มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับอาจารย์นิเทศก์ ครูใหญ่ และครู - อาจารย์ที่เลี้ยง และบุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียนและชุมชน ทำบันทึกการสอน (แผนการสอน) ถูกต้องเรียบร้อย ใช้วิธีสอนและจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเหมาะสมกับบทเรียน มีความรู้ดีและมีความแม่นยำในเนื้อหาที่สอน เข้าใจหลักสูตรประถมศึกษา มีความกตริเริ่มในการทำอุปกรณ์ (สื่อ) การสอนโดยใช้วัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น เข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน เตรียมเนื้อหาที่จะสอนแต่ละครั้งได้เหมาะสม มีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน ใช้วิธีการวัดผลเหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์การสอนที่วางไว้ วัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ใช้ภาษาและคำถามเหมาะสมกับนักเรียนชั้นที่สอน ใช้ความรู้ทางจิตวิทยาในการสอนและการปกครองชั้นเรียนและมีความมั่นใจในขณะที่ทำการสอน

2.4.2 สภาพที่เป็นจริง ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า นักศึกษาฝึกสอนได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่อยู่ใน 2 ระดับคือ ระดับมาก และระดับปานกลาง โดยเห็นว่า นักศึกษาฝึกสอนได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในระดับมากจำนวน 9 ข้อ เรียงตามลำดับ คือ ร่วมมือในกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น แต่งกายเหมาะสมที่จะเป็นครู ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับ

อาจารย์นิเทศก์ ครูใหญ่ ครู-อาจารย์ที่เลี้ยง และบุคลากรต่าง ๆ ในโรงเรียนและชุมชน ตั้งใจปฏิบัติงานบูรณาการในหน้าที่ครู เช่น การทำสมุดบัญชีเรียกชื่อ การทำสมุดประจำตัวนักเรียน เตรียมการสอนล่วงหน้า ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียน รับคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศก์ ครูใหญ่และครู-อาจารย์ที่เลี้ยง ให้ความสำคัญ และรับผิดชอบหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย ส่วนการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาฝึกสอน ที่ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่านักศึกษาฝึกสอนได้ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางมี 14 ข้อ เรียงตามลำดับ ได้แก่ ทำบันทึกการสอน (แผนการสอน) ถูกต้อง เรียบร้อย ใช้วิธีสอนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเหมาะสมกับบทเรียน เข้าใจจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน เตรียมเนื้อหาที่จะสอนแต่ละครั้งได้เหมาะสม ใช้ความรู้ทางจิตวิทยาในการสอนและการปกครองชั้นเรียน ใช้ภาษาและคำถามเหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นที่สอน เข้าใจหลักสูตรประถมศึกษา ใช้วิธีการวัดผลเหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์การสอนที่วางไว้ วัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีความคิดริเริ่มในการทำอุปกรณ์ (สื่อ) การสอนโดยใช้วัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น มีความรู้ดี และมีความแม่นยำในเนื้อหาที่สอน มีความมั่นใจในขณะที่ทำการสอน มีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน และประเมินผลการสอนของตนเองเพื่อศึกษาข้อบกพร่องและหาแนวทางแก้ไข

2.4.3 เปรียบเทียบความคาดหวังและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับการฝึกสอนในคําการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาฝึกสอน

จะเห็นว่า ความคาดหวังและสภาพที่เป็นจริงที่เกี่ยวกับการฝึกสอนในคําการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาฝึกสอนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = \pm 2.58$) ทุกข้อ โดยผู้บริหารโรงเรียนคาดหวังให้นักศึกษาฝึกสอนปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับสูงกว่า สภาพที่นักศึกษาฝึกสอนได้ปฏิบัติคืออยู่จริง ข้อที่แตกต่างกันมากที่สุดคือ ข้อที่เกี่ยวกับ ประเมินผลการสอนของตนเองเพื่อศึกษาข้อบกพร่องและหาแนวทางแก้ไข รองลงมาได้แก่ มีความรู้ดี และมีความแม่นยำในเนื้อหาที่สอน ส่วนข้อที่แตกต่างกันน้อยที่สุด คือ ข้อที่เกี่ยวกับ แต่งกายเหมาะสมที่จะ เป็นครู

3. เปรียบเทียบความคาดหวังและสภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับการฝึกสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในคําต่าง ๆ ปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = \pm 2.58$) ทุกคํา คําที่แตกต่างกันมากที่สุดคือ คําการ

ปฏิบัติตามมพพานหน้าทีของอาจารย์นิเทศ์ ส่วนก้านที่แตกต่างกันน้อยที่สุดคือ ก้านการ
ค่าเป็นงานโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครู และเมื่อเปรียบเทียบโดยสรุปทั้ง 4 ก้าน
ปรากฏว่า แดกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ก้านการค่าเป็นงานโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครู

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกให้วิทยาลัยครูค่าเป็น
งานโครงการฝึกสอนในระดับสูงกว่าที่วิทยาลัยครูได้ปฏิบัติจริงทุกข้อ และจะเห็นได้ว่า
จะแตกต่างกันมากที่สุดในเรื่อง การจัดให้มีการประชุมสัมมนาระหว่างอาจารย์นิเทศ์
ครูใหญ่ ครู-อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการฝึกสอน และเรื่อง การ
จัดให้มีการประชุมสัมมนาระหว่างบุคลากรโรงเรียนฝึกสอนและวิทยาลัยครู เพื่อกำหนด
บทบาท หน้าทีของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนนั้น เป็นเรื่องทีผู้บริหารโรงเรียน
ต้องการให้วิทยาลัยครูปฏิบัติหรือค่าเป็นการในระดับมาก แต่ในสภาพที่เป็นจริง ผู้บริหาร
โรงเรียนเห็นว่า วิทยาลัยครูได้ปฏิบัติเรื่องนี้อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาในเรื่องการ
จัดประชุมสัมมนาร่วมกันระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนนั้น เป็นปัญหาที่สำคัญ
มาก และไม่ได้เป็นปัญหาทีเกิดขึ้นในการจัดการฝึกสอนเฉพาะในวิทยาลัยครูเท่านั้น
แต่เกิดขึ้นกับมหาวิทยาลัยด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งจากการวิจัยของ อรรถัย กนกนากุล¹
พบว่า การค่าเป็นงานโครงการฝึกสอนของภาควิชาประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น ก็ไม่ได้มีการเชิญครูใหญ่ และครู-อาจารย์ที่เลี้ยงมาร่วมประชุม

¹อรรถัย กนกนากุล, "ความคิกเห็นของผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์ที่เลี้ยง
อาจารย์นิเทศ์และนักศึกษาฝึกสอน ต่อโครงการฝึกสอนของภาควิชาประถมศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 109.

สัมมนาอย่างทั่วถึง และจากการวิจัยของ: สาสิทธิ์ทิพย์ ศรีสุทธิ¹ กับ โกลเมน ชีรนรเศรษฐ² ก็พบว่า การประสานงานร่วมมือกันระหว่างวิทยาลัยครูกับโรงเรียนฝึกสอนยังไม่ดีพอ ทำให้การฝึกสอนของนักศึกษาประสบปัญหาหลายประการ ซึ่งในเรื่องนี้นับว่าเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งนี้เพราะการฝึกสอนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรหลายฝ่าย ทั้งฝ่ายสถาบันผลิตครูเอง ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนและชุมชน การจัดการประชุมสัมมนาทั้งก่อนการฝึกสอน ระหว่างการฝึกสอน และหลังการฝึกสอน จะเป็นการช่วยเปิดโอกาสให้อาจารย์นิเทศก์ ครู-อาจารย์ที่เลี้ยง นักศึกษาฝึกสอน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนให้เข้าใจนโยบาย หลักการ จุดมุ่งหมาย ความสำคัญของการฝึกสอน ตลอดจนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายเพื่อให้ยึดเป็นแนวปฏิบัติได้ถูกต้อง รวมทั้งจะเป็นการเปิดโอกาสให้ได้มีการอภิปรายปัญหา พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

อีกเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการสอนของวิทยาลัยครู ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนคาดหวังให้วิทยาลัยครูปฏิบัติหรือดำเนินการในระดับมาก แต่ในสภาพที่เป็นจริงผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า วิทยาลัยครูได้ดำเนินการในระดับปานกลาง คือ เรื่องการจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนให้แก่ครูใหญ่ และครู-อาจารย์ที่เลี้ยง ในเรื่องนี้ตรงกับผลการวิจัยของ ฉันทลักษณ์ ศรีนิลทา³ ที่ว่า ครูที่เลี้ยงต้องการให้วิทยาลัยครูจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนให้แก่ครูที่เลี้ยงเพื่อให้การนิเทศการฝึกสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในเรื่องการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูใหญ่ ครู-อาจารย์ที่เลี้ยง นับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้การฝึกสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

¹สาสิทธิ์ทิพย์ ศรีสุทธิ, "ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทของวิทยาลัยครูยะลา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516), หน้า 118.

²โกลเมน ชีรนรเศรษฐ, "ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทของวิทยาลัยครูในภาคเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 262.

³ฉันทลักษณ์ ศรีนิลทา, เล่มเดียวกัน, หน้า 162.

ทั้งนี้เนื่องจากครูใหญ่ และครู-อาจารย์ที่เลี้ยงนับได้ว่าเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับนักศึกษาฝึกสอนมากที่สุด ในขณะที่นักศึกษาออกฝึกสอน โดยครูใหญ่ และครู-อาจารย์ที่เลี้ยงจะเป็นผู้แนะนำ ชี้แจง วางแผนการสอนร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน นอกจากนี้ การที่ครูใหญ่ และครู-อาจารย์ที่เลี้ยงมีความรู้ในเรื่องการนิเทศการฝึกสอนเป็นอย่างดีก็จะสามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องอาจารย์นิเทศก์มีน้อย และยังเป็น การช่วยประหยัดงบประมาณค่าเชื้อเพลิง (น้ำมัน) ที่วิทยาลัยจะต้องใช้ในการบริการรับ-ส่งอาจารย์ที่ออกนิเทศการฝึกสอนอีกด้วย และจากการสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ในโครงการฝึกหัดครูชนบท ที่วิทยาลัยครูลำปาง ในปี 2517 ก็ได้สรุปว่า ในการที่จะพัฒนาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบท ให้ประสบความสำเร็จนั้น ฝ่ายฝึกสอนของวิทยาลัยครูจะต้องหาวิธีการพัฒนาสมรรถภาพของครู-อาจารย์ที่เลี้ยงฝ่ายโรงเรียนให้มีสมรรถภาพตามต้องการ¹

ส่วนการดำเนินงานโครงการฝึกสอนในเรื่องอื่น ๆ ผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนคาดหวังให้วิทยาลัยครูปฏิบัติในระดับที่สูงกว่าที่วิทยาลัยครูได้ปฏิบัติอยู่จริงทุกเรื่อง ซึ่งเป็นเรื่องที่วิทยาลัยครูควรได้พิจารณาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการฝึกสอนในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวให้ดีขึ้น เพื่อให้การฝึกสอนประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

2. คำถามการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศก์

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนคาดหวังให้ อาจารย์นิเทศก์ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในระดับสูงกว่าที่อาจารย์นิเทศก์ได้ปฏิบัติจริงทุกข้อ และจะเห็นได้ว่าจะแตกต่างกันมากที่สุดในเรื่อง อาจารย์นิเทศก์จัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างอาจารย์วิทยาลัยครู ครูใหญ่ ครู-อาจารย์ที่เลี้ยงและบุคลากรอื่น ๆ และอาจารย์นิเทศก์ติดต่อวิทยากร มาให้ความรู้แก่นักศึกษาฝึกสอนและครูในโรงเรียน

¹วิทยาลัยครูลำปาง, การสัมมนาอาจารย์นิเทศก์ในโครงการฝึกหัดครูชนบท ระหว่างวันที่ 22-31 กรกฎาคม 2517 วิทยาลัยครูลำปาง (แผนกเอกสารการพิมพ์ วิทยาลัยครูลำปาง, 2517), หน้า 4.

เป็นเรื่องที่ผู้บริหารโรงเรียนคาดหวังให้อาจารย์นิเทศก์ปฏิบัติในระดับมากที่สุด แต่ใน
 สถานที่เป็นจริงผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ได้ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ที่
 เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะอาจารย์นิเทศก์มีงานในหน้าที่รับผิดชอบมากและมีนักศึกษาฝึกสอน
 อยู่ในความดูแลรับผิดชอบมากเกินไป¹ จึงไม่มีเวลาและโอกาสจักให้มีการแลกเปลี่ยน
 ความรู้ ประสบการณ์ระหว่างอาจารย์วิทยาลัยครู วิทยาลัยครู-อาจารย์ที่เลี้ยง และ
 บุคลากรอื่น ๆ

สำหรับในเรื่องที่อาจารย์นิเทศก์คิดต่อวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักศึกษา
 ฝึกสอนนั้น ในสถานที่เป็นจริงผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ได้ปฏิบัติอยู่ใน
 ระดับน้อย ทั้งนี้อาจจะขึ้นอยู่กับเหตุผลเดียวกันคือ อาจารย์นิเทศก์มีงานในหน้าที่
 รับผิดชอบมากและมีนักศึกษาฝึกสอนอยู่ในความดูแลรับผิดชอบมากเกินไป ประกอบกับ
 อาจารย์นิเทศก์อาจจะเห็นว่าวิทยาลัยครูมีแผนกบริการการศึกษาซึ่งรับผิดชอบในเรื่อง
 การจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูประจำการ และประชาชนทั่วไปอยู่แล้ว รวมทั้งวิทยาลัยครู
 ได้เกิดอบรมโครงการให้การศึกษาและอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการ
 ซึ่ง ครู-อาจารย์ที่เลี้ยง ส่วนใหญ่ได้สมัครเข้ารับการอบรม จึงเห็นว่าไม่จำเป็นต้อง
 จัดการอบรมหรือเชิญวิทยากรมาให้ความรู้อีก ซึ่งจะเป็นการทำงานซ้ำซ้อนกัน อย่างไร
 ก็ตาม ถ้าหากสามารถลดงานด้านอื่น ๆ ของอาจารย์นิเทศก์ลงได้ จะทำให้อาจารย์
 นิเทศก์สามารถดำเนินการตามความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนได้มากขึ้น และจะ
 ช่วยให้วิทยาลัยครูทำหน้าที่ตามพระราชบัญญัติในด้านการบริการทางวิชาการแก่ชุมชน
 และการอบรมครูประจำการ โดยผ่านทางอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งจะช่วยให้การบริการลงไป
 ถึงชุมชนมากขึ้น

¹สุดจิตต์ นพุนักกี, "ปัญหาการฝึกสอนในโครงการฝึกหัดครูชนบทใน
 จังหวัดพระนครและธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชามัชฌมศึกษา
 บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 104.

3. ก้านการปฏิบัติความบทบาทหน้าที่ของครู-อาจารย์ที่เลี้ยง

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกให้ครู-อาจารย์ที่เลี้ยงปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ให้ระดับสูงกว่าที่ครู-อาจารย์ที่เลี้ยงได้ปฏิบัติอยู่จริงทุกข้อ และจะเห็นได้ว่า จะแตกต่างกันมากที่สุดในเรื่องครู-อาจารย์ที่เลี้ยงร่วมทำการนิเทศการฝึกสอนพร้อมกับอาจารย์นิเทศก์ ซึ่งในเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สำคัญ จากการวิจัยของโกเมน ชีรนรเศรษฐ์¹ พบว่า การแนะนำเกี่ยวกับการสอนของครูที่เลี้ยงบางครั้งขัดแย้งกับการแนะนำของอาจารย์นิเทศก์ ทำให้เป็นปัญหามากในการฝึกสอนของนักศึกษาว่าควรเชื่อใครก็ กังนั้น เพื่อให้การฝึกสอนของนักศึกษามีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนทุกฝ่ายโดยเฉพาะ ครู-อาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักศึกษามากที่สุด ควรจะได้ร่วมมือและปรึกษาร่วมหรือในการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนอย่างใกล้ชิด ซึ่งในเรื่องนี้ สาดิทธิย์ ศรีสุทธิ² ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้เช่นเดียวกันว่า ครูที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ ควรให้ความสนใจในเรื่องแนวทางการนิเทศการฝึกสอนให้ตรงกัน ควรสังเกตการฝึกสอนร่วมกัน เพื่อจะได้ให้คำแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอนได้ตรงกัน กังนั้น เพื่อเป็นการระมัดระวังขัดแย้งในการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการฝึกสอน ครูที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศก์ควรจะได้มีโอกาสร่วมทำการนิเทศการฝึกสอนพร้อมกันบ้าง

สำหรับในเรื่องการแนะนำให้นักศึกษาฝึกสอนเข้าใจหลักสูตรประถมศึกษา นั้นก็เป็นเรื่องที่ยุ้บริหารโรงเรียนคาทอลิกให้ครู-อาจารย์ที่เลี้ยงปฏิบัติในระดับสูงกว่าที่ครู-อาจารย์ที่เลี้ยงได้ปฏิบัติอยู่จริง ในเรื่องนี้คงจะมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น ตัวของครู-อาจารย์ที่เลี้ยงเองก็ยังคงไม่เข้าใจหลักสูตรชั้นประถมศึกษาเท่าที่ควร เพราะเป็นช่วงที่มีการใช้หลักสูตรใหม่ คือ หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ครู-อาจารย์ที่เลี้ยงบางคนก็ไม่เคยผ่านการอบรมมาเลย ส่วนบางคนได้รับการอบรมเรื่องหลักสูตรใหม่มาแล้ว แต่ไม่ได้เข้าใจอย่างชัดเจน เนื่องจากมีเวลาในการอบรมสั้น ทั้งนี้

¹โกเมน ชีรนรเศรษฐ์, เล่มเดียวกัน, หน้า 281.

²สาดิทธิย์ ศรีสุทธิ, เล่มเดียวกัน, หน้า 118.

เพราะมีงบประมาณจำกัด ทั้งนี้ตรงกับกรวิจัยของ สุพจน์ เอี่ยมมอญุดย์¹ ที่ว่าครูผู้สอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ไม่เข้าใจเรื่องหลักสูตรที่พอ เนื่องจากบางคนไม่ได้ผ่านการอบรมและบางคนผ่านการอบรมในระยะเวลาที่จำกัดทำให้ไม่เข้าใจอย่างแท้จริง นอกจากนี้อาจจะมีสาเหตุอื่น ๆ อีก เช่น ครู-อาจารย์ที่เลี้ยงเห็นว่ นักศึกษากงจะมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรแล้ว จากการศึกษาในวิทยาลัยครูก่อนออกทำการฝึกสอน จึงไม่ได้เน้นในเรื่องนี้เท่าที่ควร

4. ด้านการปฏิบัติตามบทบาทของนักศึกษาฝึกสอน

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนคาดหวังให้นักศึกษาฝึกสอนปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในระดับสูงกว่าที่นักศึกษาฝึกสอนได้ปฏิบัติอยู่จริงทุกข้อ และจะเห็นได้ว่าจะแตกต่างกันมากที่สุดในเรื่องการประเมินผลการสอนของตนเองเพื่อศึกษาข้อบกพร่อง และหาแนวทางแก้ไข ซึ่งในเรื่องนี้อาจจะเกิดจากสาเหตุจากนักศึกษาฝึกสอนเองไม่มีความรู้ในเรื่องการประเมินผลตนเอง หรืออาจจะเห็นว่ามีครู-อาจารย์ที่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์เป็นผู้ประเมินผลอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องประเมินผลตนเองอีก

นำหรับในเรื่องความรู้ และความแม่นยำในเนื้อหาวิชาที่สอนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนคาดหวังให้นักศึกษามีอยู่ในระดับมาก แต่ในสภาพที่เป็นจริง ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า นักศึกษามีอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุหลายประการ เช่น ความตั้งใจและความสนใจในการศึกษาของนักศึกษา การแสวงหาความรู้อยู่เสมอ การเตรียมการสอนล่วงหน้า และอุดมการณ์ รวมทั้งทัศนคติต่ออาชีพครูของนักศึกษา ซึ่งในเรื่องนี้ จะเห็นว่าในสภาพปัจจุบันนักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ขาดอุดมคติในการเป็นครู และมีทัศนคติที่ไม่ดีต่ออาชีพครู และที่มาเรียนครูก็เพราะถูกผู้ปกครองบังคับ¹ จึงทำให้ไม่สนใจศึกษาหาความรู้อย่างจริงจัง

¹สุพจน์ เอี่ยมมอญุดย์, "การกติกตามผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521" (รายงานการวิจัยประกอบการขอเลื่อนตำแหน่งเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์, 2522), หน้า 36.

²สมชาย ใจสุข, "การฝึกสอน," วารสารคณะวิชาครุศาสตร์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (สิงหาคม 2523), หน้า 6.

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอน เกี่ยวกับการฝึกสอนในค้ำต่าง ๆ หลายประการ เพื่อให้การฝึกสอนของวิทยาลัยครู มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนาการฝึกสอน ของวิทยาลัยครูดังนี้

ก. ด้านการดำเนินงานโครงการฝึกสอนของวิทยาลัยครู

1. วิทยาลัยครูควรตระหนักถึงความสำคัญของการฝึกสอน ว่าเป็นหัวใจของการฝึกหัดครู สมควรให้การสนับสนุนตลอดจนให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือให้มากขึ้น
2. ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาร่วมกันระหว่างบุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนทั้งฝ่ายวิทยาลัยครูและฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน เพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกันในเรื่องนโยบาย หลักการ จุดมุ่งหมาย วิธีการดำเนินการโครงการฝึกสอน รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน
3. ควรจัดให้นักศึกษาฝึกสอนได้รับประสบการณ์จากการฝึกสอนให้มากขึ้น โดยควรกำหนดระยะเวลาในการฝึกสอนให้นานขึ้น เช่น กำหนดระยะเวลาการฝึกสอนเป็น 1 ภาคเรียนเต็ม (ซึ่งในปัจจุบันนักศึกษาฝึกสอนมีเวลาฝึกสอนเพียงครึ่งภาคเรียน) เพื่อให้ นักศึกษามีประสบการณ์และมีความมั่นใจเกี่ยวกับการสอนอย่างแท้จริงก่อนที่จะออกไปประกอบอาชีพครู
4. ควรจัดให้มีการสัมมนาร่วมกันระหว่างอาจารย์นิเทศ คุรุใหญ่ คุรุ-อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอน เพื่อให้มีความเข้าใจในเรื่องของการฝึกสอนตรงกันและให้สามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ได้ถูกต้อง

ข. ด้านการปฏิบัติความบทบาทหน้าที่ของอาจารย์นิเทศ

1. อาจารย์นิเทศควรทำการนิเทศการฝึกสอนอย่างจริงจังเสียสละ โดยควรออกทำการนิเทศนักศึกษาฝึกสอนสัปดาห์ละ ครั้งอย่างสม่ำเสมอ
2. อาจารย์นิเทศไม่ควรมีชั่วโมงสอนหรืองานในหน้าที่รับผิดชอบอื่นมากเกินไป และไม่ควรมีนักศึกษาฝึกสอนในความรับผิดชอบมากเกินไปด้วย เพื่อให้การ

นิเทศเป็นไปอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

3. ควรมีการประชุมตกลงระหว่างอาจารย์นิเทศก์ ครู-อาจารย์ที่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกสอนเพื่อให้มีความเข้าใจในเรื่องการฝึกสอนตรงกัน

4. อาจารย์นิเทศก์ควรมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถรวมทั้งมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุก ๆ คนและมีความเป็นกันเองกับนักศึกษาฝึกสอน ครู-อาจารย์ที่เลี้ยงและบุคลากรอื่น ๆ ของโรงเรียน

ก. ด้านการปฏิบัติความบทบาทหน้าที่ของครู-อาจารย์ที่เลี้ยง

1. ครู-อาจารย์ที่เลี้ยงควรเอาใจใส่ดูแลนักศึกษาฝึกสอนและแนะนำ นักศึกษาฝึกสอนเมื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในระหว่างฝึกสอน ไม่ควรมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ ของตนให้แก่ นักศึกษาฝึกสอน เพราะนักศึกษาฝึกสอนที่ออกมาฝึกสอนมิใช่เป็นผู้แบ่งเบาภาระของครู-อาจารย์ที่เลี้ยง

2. ครู-อาจารย์ที่เลี้ยงควรพยายามศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับวิทยาการ ใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ให้แก่ตนเองและเพื่อให้เกิดความมั่นใจ ในการนิเทศการฝึกสอน

ง. ด้านการปฏิบัติความบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาฝึกสอน

1. นักศึกษาฝึกสอนควรมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่การฝึกสอน รู้จักเสียสละและมีความอดทน

2. นักศึกษาฝึกสอนควรเตรียมตัวให้พร้อมในเรื่องเนื้อหาวิชา วิธีสอน และอุปกรณ์การสอน

3. นักศึกษาฝึกสอนควรมีมุขยสัมพันธ์ที่ดีต่ออาจารย์นิเทศก์ ครูใหญ่ ครู-อาจารย์ที่เลี้ยง ตลอดจนบุคลากรอื่น ๆ ของโรงเรียน

4. นักศึกษาฝึกสอนควรปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียน โดยเคร่งครัด

5. นักศึกษาฝึกสอนควรเป็นผู้มีมารยาทอันดีงามมีกิจกรรมมารยาทสุภาพ เรียบร้อยมีความเคารพบนอบต่อผู้ใหญ่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเฉพาะกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือเท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคอื่นบ้าง เพื่อจะได้เป็นผลสรุปซึ่งสามารถใช้พัฒนาการฝึกสอนให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการใช้แบบสอบถาม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนฝึกสอนเท่านั้น เพื่อให้การวิจัยในเรื่องนี้ตรงกับสภาพความเป็นจริงยิ่งขึ้น ควรจะให้นักวิชาการในการวิจัยในรูปแบบของการปฏิบัติจริง เช่น ให้คณะกรรมการไปติดตามผลโดยการสังเกตและสัมภาษณ์จะทำให้ได้ผลสรุปที่เป็นข้อเท็จจริงที่ถูกต้องมากกว่าการใช้แบบสอบถาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย